

Богодист М.І.

*аспірант кафедри освіти та управління навчальними закладами
Класичний приватний університет*

НЕФОРМАЛЬНИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ДОРΟΣЛИХ: ДОСВІД ДОДАТКОВОЇ ОСВІТИ ІРЛАНДІЇ

***Анотація.** У статті стисло схарактеризовано особливості системи додаткової освіти та навчання в Ірландії, яка відіграє ключову роль у професійному розвитку кваліфікованих кадрів та наданні можливостей для освіти дорослих.*

***Ключові слова:** освіта дорослих, безперервний професійний розвиток, неформальний професійний розвиток, додаткова освіта Ірландії, освіта дорослих Ірландії.*

***Bohodyst M. I. Non-formal professional development of adults: the experience of further education in Ireland.** The article briefly characterizes the features of the system of further education and training in Ireland, which plays a key role in the professional development of qualified personnel and the provision of opportunities for adult education.*

***Key words:** adult education, continuing professional development, non-formal professional development, further education in Ireland, adult education in Ireland.*

Актуальність дослідження. Серед нагальних завдань реформування системи освіти України – взаємоузгоджена цілісна нормативно-правова база, як основа для формування політики у сфері професійної неформальної освіти і навчання дорослих; створення ієрархічної системи місцевих, регіональних і національних структур задля розвитку, координації, управління якістю й фінансування неформальної професійної освіти дорослих; розроблення механізмів визнання і сертифікації результатів неформальної професійної освіти дорослих, акредитації та оцінювання попереднього досвіду і знань особистості.

Аналіз сучасного стану законодавчого регулювання освіти дорослих, здійснений Л. Лук'яною [2, с. 12], показав, що окремі

положення щодо унормування різних аспектів цієї сфери представлено у Конституції України, Законі України «Про освіту», «Про професійну (професійно-технічну) освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про вищу освіту», «Про професійний розвиток працівників»; «Про зайнятість населення» й інших законодавчих актах у сфері освіти і науки. Проте дослідниця вказує і на наявність механізмів, які ускладнюють ситуацію і, у цілому, гальмують розвиток вітчизняної системи освіти дорослих.

Важливим кроком для України є розроблення, громадське обговорення та прийняття за основу Постановою Верховної Ради України проекту Закону України про освіту дорослих (реєстр. № 7039), поданого Кабінетом Міністрів України [3]. Ініціаторами й співавторами законопроекту є Міністерство освіти і науки України, Українська асоціація освіти дорослих та Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна Національної академії педагогічних наук України [2, с. 12].

Завданнями безперервного професійного розвитку, відповідно до законопроекту [1, с. 7]. є забезпечення конкурентоспроможності дорослих осіб на ринку праці, забезпечення професійного розвитку дорослих осіб для покращення умов праці та кар'єрного зростання; забезпечення адаптації до швидко змінюваних умов праці; сприяння самозайнятості дорослих осіб. Перед українською освітою дорослих стоїть потужний ряд завдань, який їй доведеться вирішувати. Ірландська система освіти дорослих пройшла цей шлях, має розгалужену мережу закладів, які забезпечують реалізацію названих завдань.

Метою цієї статті є стисло охарактеризувати особливості системи додаткової освіти та навчання в Ірландії, яка відіграє ключову роль у професійному розвитку кваліфікованих кадрів та наданні можливостей для освіти дорослих.

Виклад основного матеріалу. Ірландією запропоновано широкий спектр можливостей для навчання та професійного розвитку усіх категорій населення, незалежно від віку чи попередньої освіти. Система Додаткової Освіти та Навчання (Further Education and Training, далі – FET [4]) відкриває нові горизонти для особистого й професійного росту кожного громадянина Ірландії. FET є ключовим компонентом освітнього ландшафту країни, включає в себе громадську освіту, освіту для

дорослих та основні послуги з навчання, що надаються через мережу Ради з освіти та навчання по всій країні.

Курси охоплюють рівні від першого до шостого відповідно до Національної Рамки Кваліфікацій (далі – NFQ) [8] і надають дорослим учням, старших за 16 років, можливість отримати кваліфікацію, яка буде визнана як в країні, так і за її межами. Національна Рамка Кваліфікацій визначає стандарти освіти в Ірландії. Кваліфікаційна Рамка допомагає учням та роботодавцям зрозуміти та оцінити рівень кваліфікації, яку можна отримати. Вона описує, що учні повинні знати, розуміти та вміти робити, щоб отримати певну кваліфікацію. NFQ має рівні від першого до шостого, відповідно до яких кваліфікації присуджуються. Це дозволяє порівнювати різні кваліфікації та забезпечує їхню визнаність в країні та за її межами. Кожна кваліфікація, включена до NFQ, перерахована в Ірландському Реєстрі Кваліфікацій [6], який надає додаткову інформацію про кожну програму. Якщо кваліфікація особою отримана за межами Ірландії, NARIC Ireland може надати інформацію про те, як цю кваліфікацію розуміють в Ірландії [7].

Основним постачальником курсів та програм FET є Рада з Освіти та Навчання (SOLAS) [9], яка працює через мережу Рад з освіти по всій країні, а також інших місцевих провайдерів, у тому числі онлайн через eCollege SOLAS.

Програми та курси FET включають [4]:

– курси для отримання диплому про закінчення (Post Leaving Certificate (PLC) Courses – PLC): це штатні програми, що тривають від одного до двох років, спільно поєднують практичну та академічну роботу, сприяючи підготовці до кваліфікованої зайнятості та відповідності потребам промисловості;

– схема можливостей професійного навчання (Vocational Training Opportunities Scheme – VTOS): програма, яка допомагає особам, що залишилися без роботи, повернутися до робочого процесу, курси за цією програмою спрямовані на підвищення освітнього рівня, отримання сертифікатів та підготовку до працевлаштування;

– молодість (Youthreach): програма Youthreach призначена для молоді віком від 15 до 20 років, яка рано покинула школу та не працює, програма допомагає учням отримати необхідні навички та підготуватися до роботи;

– перехідні/підготовчі курси (Bridging/Foundation Courses): призначені для підготовки учнів до курсів на ринку праці або працевлаштування;

– навчання спеціальним навичкам (Specific Skills Training – SST): програми, що надають глибокі знання у різних секторах, сприяючи акредитації на рівнях 4-6 за NFQ;

– стажування (Traineeship): програми, які об'єднують офіційне навчання та коучинг на робочому місці, допомагаючи людям отримати необхідні навички для роботи;

– громадські навчальні центри (Community Training Centres – CTC): незалежні організації, які надають навчання та освіту для тих, хто раніше покинув школу, переважно у віці від 16 до 21 року.

Курси та програми FET включають в себе різноманітні сфери. Так, вже названі курси для отримання диплому про закінчення (PLC) розроблені як крок до кваліфікованої зайнятості, і пропонують комбінацію практичної роботи, академічного навчання та досвіду роботи в різних галузях. Програма VTOS допомагає людям, які залишилися без роботи, повернутися до робочої сили, пропонуючи курси для підвищення освітнього рівня та підготовки до працевлаштування.

Важливим напрямком FET є також спеціалізовані програми, спрямовані на людей з обмеженими можливостями «Specialist Training Providers» (STPS). Вони надають розширені можливості навчання та адаптоване обладнання для кращого засвоєння матеріалу. Програма «Ініціативи місцевого навчання» (The Local Training Initiative Programme – LTI) сприяє соціальній інтеграції та навчанню молоді, яка має труднощі з виходом на ринок праці.

Важливим кроком в розвитку системи FET є прийняття Стратегії «Майбутнє FET» [5], яка орієнтована на забезпечення сучасного, адаптованого до потреб громадян навчання та підготовки.

В рамках цієї стратегії передбачено вдосконалення навчальних програм, посилення партнерства з промисловістю та громадськістю, а також збільшення доступу до цілісних траєкторій кар'єрного розвитку.

Провідними принципами стратегії є:

– *гнучкість та доступність*: забезпечення навчальних можливостей для різних груп населення та адаптація програм до індивідуальних потреб;

- *партнерство з промисловістю*: співпраця з бізнесом та громадським сектором для розробки навчальних програм, що відповідають сучасним вимогам ринку праці;
- *якість та оцінка*: забезпечення високого стандарту навчання через систему моніторингу та оцінювання якості;
- *рівність та включеність*: здійснення навчання, що враховує різні потреби та можливості громадян.
- *інновації та адаптація*: впровадження сучасних технологій та методів навчання для ефективності та актуальності освіти.

Стратегія «Майбутнє FET» покликана створити в Ірландії сучасну, конкурентоспроможну робочу силу, готову до викликів сучасного світу. Структура навчання FET розділена на рівні від першого до шостого відповідно до Національної рамки кваліфікацій (NFQ) [8]. Ця система надає можливість порівнювати кваліфікації, сприяючи вибору навчальних програм та курсів, що будуть визнані в країні та за кордоном, відкриває нові можливості для навчання та розвитку для всіх громадян, незалежно від їхнього віку, соціального статусу чи освітнього фону.

Висновки. Позитивний досвід професійного розвитку дорослих у системі додаткової освіти Ірландії забезпечений багатьма факторами, у тому числі розширенням можливостей для людей з різними потребами, активною участю роботодавців та постачальників навчальних програм у вдосконаленні та адаптації програм до сучасних вимог тощо. Більш ґрунтовний аналіз цих та інших факторів є одним із перспективних завдань подальшого дослідження.

Література

1. Закон України Про освіту дорослих: Проект №7039 від 10.02.2022 р. URL: <https://uaod.org.ua/wp-content/uploads/2023/03/1216182.pdf>.
2. Лук'янова Л.Б. Законодавче урегулювання освіти дорослих в Україні: прийняти закон чи можемо ще почекати ... *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 2022. Вип. 1(21).
3. Про прийняття за основу проекту Закону України про освіту дорослих : Постанова Верховної Ради України від 12 січня 2023 року № 2874-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2874-IX>.
4. Further Education and Training (FET). URL: <https://www.fetchcourses.ie/courses/about>.

5. Future FET: Transforming Learning The National Further Education and Training (FET) Strategy. URL: https://www.solas.ie/f/70398/x/64d0718c9e/solas_fet_strategy_web.pdf.
6. Irish Register of Qualifications. URL: <https://irq.ie/>.
7. NARIC Ireland: Національний інформаційний центр академічного визнання. Посібник з користування базою даних іноземних кваліфікацій. URL: <https://www.qqi.ie/sites/default/files/2022-07/NARIC%20Guide%20-%20Ukrainian.pdf>.
8. National Framework of Qualifications (NFQ). URL: <https://www.qqi.ie/what-we-do/the-qualifications-system/national-framework-of-qualifications>.
9. SOLAS learning works/ URL: <https://www.solas.ie/>.

Бойко О.В.

здобувач вищої освіти

Шевченко Т.В.

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри української мови

Дніпровський національний університет

імені Олеся Гончара

МЕТОДИ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

***Анотація.** У статті розглянуто поняття інтерактивного навчання, проаналізовано особливості використання інтерактивних методів навчання, надано розроблення методичних матеріалів щодо використання інтерактивних методів навчання на уроках української мови. Доведено, що їх використання є доцільним та ефективним, що значно активізує пізнавальну діяльність учнів, підвищує якість навчання, робить процес здобування знань цікавим та усвідомленим.*

***Ключові слова:** уроки української мови, інтерактивне навчання, методи навчання, інтерактивний метод.*